

Sensus fidei – referenční bod katolické teologie

Tomáš Klíč

Ve stopách spolehlivé nauky Druhého vatikánského koncilu, který v souladu s tradicí církve opakovaně poukazuje na existenci nadpřirozeného smyslu pro víru Božího lidu, zařadila Mezinárodní teologická komise pozornost vůči *sensus fidei* mezi základní rozpoznávací kritéria katolické teologie.¹ Její dokument *Teologie dnes* pojednává o této otázce ve své druhé kapitole bezprostředně poté, co za duši teologie označil studium Písma svatého uskutečňované ve věrnosti apoštolské Tradici.² Na dalších stránkách je řeč o roli církevního magisteria, společenství teologů a dialogu se světem.³ Předkládané řazení referenčních bodů teologického bádání jistě není náhodné. Odráží se v něm sled jednotlivých kapitol dogmatické konstituce *Lumen gentium*, ve které téma Božího lidu záměrně předchází kapitolu o hierarchii. Ani biskupové, ani teologové nesmějí nikdy opomíjet skutečnost, že subjektem víry je „celek Božího lidu, který pod vedením Ducha svatého potvrzuje Boží slovo.“⁴ Koncil k tomu říká: „Celek věřících, kteří mají pomazání od Svatého, se nemůže mýlit ve víře. Tuto svou neobyčejnou vlastnost projevuje prostřednictvím nadpřirozeného smyslu pro víru celého lidu, když ‚od biskupů až po poslední věřící laiky‘ dává najevo obecný souhlas ve věcech víry a mravů.“⁵

Svůj příspěvek na téma *sensus fidei* bych chtěl rozdělit do dvou částí. Nejprve zaměřím pozornost na nesprávné způsoby chápání smyslu věřících pro víru, které se vyskytují v životě církve. Ve druhé části pak přednesu pozitivní výklad daného pojmu se zřetelem k jeho důsledkům

---

¹ Srov. MTK, *Teologie dnes: Perspektivy, principy a kritéria* (dále jen TD), čl. 33–36.

² Srov. TD, čl. 21–32.

³ Srov. TD, čl. 37–58.

⁴ TD, čl. 33.

⁵ *Lumen gentium*, čl. 12. „Určitou tematizaci ohledně *sensus fidei* lze vidět již v kriteriologii Vincence Lerinského (to, co je všude, stále a všemi věřeno‘). Pojem *sensus fidelium* jakožto všeobecné přilnutí věřících k určité pravdě víry se objevuje v teologii od šestnáctého století (např. Bellarmino a Suarez). S oběma termíny operoval také J. H. Newman ve svých úvahách o vývoji dogmatu“ (Citrad Václav POSPÍŠIL, *Hermeneutika mystéria: Struktury myšlení v dogmatické teologii*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 102, pozn. 121).

pro odbornou práci teologů. Výraz *sensus fidei* bude bez rozlišování nahrazován výrazem *sensus fidelium*, což je ve skutečnosti zkratka plného znění *sensus fidei fidelium* (smysl pro víru na straně věřících).

1. NESPRÁVNÉ ZPŮSOBY CHÁPÁNÍ SENSUS FIDELIUM

První nedorozumění ohledně významu „smyslu věřících pro víru“ může mít velmi prostý důvod. V běžném životě církevního společenství totiž panuje jazykový úzus rozlišovat mezi „klérem“ a „věřícími“. Ptáme-li se například, kolik věřících přišlo dnes na bohoslužbu, obvykle do odpovědi nepočítáme celebrujícího kněze. Tak může někdo snadno nabýt mylného dojmu, že *sensus fidelium* je zvláštní charisma laiků, kterým se buď potvrzuje, nebo zpochybňuje učení předkládané hierarchií v čele s biskupy. Takové izolování hlasu laiků od hlasu kléru neodpovídá povaze Božího lidu, který je v Písmu nazýván tělem Kristovým (1 Kor 12,12nn). Vždyť tentýž Ježíš Kristus – jediný Pán a Spasitel lidského rodu – vykonává svůj prorocký úřad jak prostřednictvím hierarchie učící jeho jménem a mocí, tak také prostřednictvím laiků. Všechny své údy vybavuje smyslem pro víru a milostí slova, aby síla evangelia zářila v každodenním životě, rodinném i společenském.⁶ Celek věřících – kterému božská asistence garantuje neomylnost ve víře – se podle výroku sv. Augustina citovaného koncilem vztahuje nedělitelně na celé církevní společenství „od biskupů až po poslední věřící laiky.“⁷

Druhé nedorozumění je velmi podobné prvnímu. Má se za to, že *sensus fidelium* opravňuje pokřtěné věřící oponovat výrokům učitelského úřadu, jehož nositeli jsou biskupové ve společenství s nástupcem sv. Petra. Právě na tuto nebezpečnou tendenci upozornil papež Benedikt XVI. během projevu k účastníkům plenárního zasedání Mezinárodní teologické komise, jen několik měsíců po zveřejnění dokumentu *Teologie dnes*. Svátý otec tehdy doslova uvedl, že autentický *sensus fidei* :

... jistě není druhem církevního veřejného mínění a bylo by nemyslitelné odvolávat se na něj za účelem odporu proti učení magisteria. To proto, že *sensus fidei* se

⁶ Srov. *Lumen gentium*, čl. 35.

⁷ AUGUSTINUS, *De praedestinatione Sanctorum* 14, 27, PL 44, 980, cit. dle *Lumen gentium*, pozn. k čl. 12.

u věřícího nemůže opravdově rozvinout, nakolik se plně neúčastní života církve, což také vyžaduje odpovědné přilnutí k jejímu magisteriu, k pokladu víry.⁸

V podobném duchu se vyjadřuje také konstituce *Lumen gentium*:

Smysl pro víru, probouzený a udržovaný Duchem pravdy, působí, že Boží lid – pod vedením posvátného učitelského úřadu církve, který věrně poslouchá – nepřijímá už pouze lidské slovo, nýbrž skutečně slovo Boží (srov. 1 Sol 2,13), neúchylně lne k „víře jednou provždy křesťanům svěřené“ (Jud 3), proniká do ní stále hlouběji správným usuzováním a stále plněji ji uplatňuje v životě.⁹

Důležitost koncilního textu je dále potvrzena tím, že jej v plném rozsahu cituje také článek 93 *Katechismu katolické církve*. Následný souhrn kapitoly o předávání Božího zjevení pak ještě dodává: „Úkol autenticky vykládat Boží slovo byl svěřen pouze učitelskému úřadu církve, papeži a biskupům, kteří jsou s ním spojeni.“¹⁰

K pečlivému rozlišování autentického významu výrazu *sensus fidelium* vyzývá Mezinárodní teologická komise takto: „*Sensus fidelium* je *sensus fidei* Božího lidu v jeho celistvosti, který je v poslušnosti vůči Božímu slovu a který se na cestách víry nechává vést svými pastýři.“¹¹ Skutečnost, že papež Benedikt výslovně vyzdvihl z rozsáhlé práce komise právě tento aspekt, dává tušit, že popírání tradičních principů interpretace Božího zjevení dnes zdaleka není jen nějakou teoretickou možností. Jako příklad takového myšlení lze uvést hnutí, které se zformovalo v září 2008 v USA a nazývá se *American Catholic Council* (ACC). S odvoláním na „ducha koncilu“ tvrdí, že každý pokřtěný katolík má hrát významnou roli prostřednictvím *sensus fidelium* při interpretaci evangelia, církevní Tradice a církevní struktury.¹² Přitom se pracuje s předpokladem, že existují „pravdy“, které představitelé ACC uznávají, zatímco je magisterium neuznává. I kdybychom na chvíli ponechali stranou nezastupitelnou roli učitelského úřadu, dostáváme se zde do logického rozporu. Konstituce *Lumen gentium* totiž mluví v souvislosti se *sensus fidei* o Bohem inspiro-

⁸ BENEDIKT XVI., *Discorso alla Commissione Teologica Internazionale* (7. 12. 2012) in www.vatican.va (vlastní překlad).

⁹ *Lumen gentium*, čl. 12.

¹⁰ KKC, čl. 100.

¹¹ TD, čl. 34.

¹² Srov. ACC, „Catholic Bill of Rights and Responsibilities,“ in www.americancatholiccouncil.org [cit. 29. 8. 2013], čl. 8: „Every Catholic has the right and responsibility to share in the interpretation of the Gospel and Church tradition.“

vaném obecném souhlasu celku věřících ve věcech víry a mravů. Takový obecný souhlas (*consensus universalis*) není možné nikdy dosáhnout, pokud se celek věřících (*universitas fidelium*) skládá současně z těch, kdo učení magisteria s vírou přijímají, i z těch, kdo se mu vzpírají. Klíč k řešení tohoto dilematu nachází americký teolog James Penrice v biblickém odkazu, který je součástí koncilního textu: „Celek věřících, kteří mají pomazání od Svatého (srov. 1 Jan 2,20.27), se nemůže mýlit ve víře.“¹³ Uvedená citace pochází z pasáže nadepsané v českém ekumenickém předkladu „varování před bludaři“ (1 Jan 2,18–27). Apoštol Jan zde rozlišuje mezi těmi, kdo sice byli původně součástí těla církve, ale nyní se od něho oddělili svým odporem vůči pravdě, a těmi, kdo svému křtu zůstali věrni. Pomazání Duchem svatým a s ním spojené poznání a neomylnost v nauce se týká pouze těch druhých. Jasně to vyplývá z bezprostředního kontextu 20. verše druhé kapitoly: „Dítky, (...) nyní se vyskytlo mnoho antikristů; (...) Vyšli z nás, ale nebyli z nás. Kdyby byli z nás, byli by s námi zůstali. Ale nezůstali s námi, aby vyšlo najevo, že nepatří všichni k nám, kdo jsou s námi. Vy však máte zasvěcení¹⁴ od Svatého a znáte všechno“ (v. 18–20). S pomocí tohoto rozlišení dochází Penrice k závěru, že všichni pokřtění, kteří se neztotožňují s vírou církve, jak ji závazně předkládá její učitelský úřad, oddělili sami sebe od celku věřících (*universitas fidelium*), ke kterému se vztahuje příslib jednoty podněcované Duchem pravdy. V důsledku toho se nemohou k podpoře svých názorů dovolávat autority nadpřirozeného smyslu věřících pro víru.¹⁵

Tato myšlenka podle mého názoru skutečně nabízí důležitý klíč k řešení sporu o autentický výklad *sensus fidelium*. Zdá se mi ale zároveň poněkud nepřesná. Apoštol Jan totiž ve svém listu hovoří o pokřtěných „antikristech“, tedy těch, kdo se od víry církve odvrátili v jejím ústředním bodě: „Kdo je lhář, ne-li ten, kdo popírá, že Ježíš je Kristus“ (1 Jan 2,22). Nejsem si jistý, zda by Jan použil stejně tvrdých slov o křesťanech, kteří se nedokážou ztotožnit s oficiálním učením církve v některém méně důležitém bodě, např. v otázce přístupu rozvedených a znovu seždaných párů ke svátostem, nebo k účasti laiků – zejména žen – na vedení církve. Tady snad není na místě tak zásadní rozchod jako v případě konfrontace s popírateli christologického dogmatu. Spíše je třeba zúčastněným

¹³ *Lumen gentium*, čl. 12.

¹⁴ V řeckém textu je doslova řeč o „pomazání“ (*chrisma*).

¹⁵ Srov. James PENRICE, „‘American Catholic Council’: Sensus Fidelium and the Voice of Truly Faithful,“ in www.catholic.org [zveřejněno 18. 11. 2010, cit. 28. 8. 2013].

stranám doporučit otevřený a upřímný dialog v naději, že nadpřirozený smysl pro víru – dosud sice ne zcela rozvinutý, ale přesto částečně aktivní – postupně přivede pochybující a hledající křesťany k plnému uznání pravdy.¹⁶ Kromě toho je nesporné, že poctivě vedený dialog s odpůrci může být užitečný i pro nositele církevního magisteria. Je přece psáno v Písmu: „Opásejte se všichni ve vzájemném styku pokorou, neboť ‚Bůh se staví proti pyšným, ale dává milost pokorným‘“ (1 Petr 5,5b). Od těch členů Božího lidu, kteří mají specifické povolání teologů, vyžaduje pokora odvážné rozhodnutí „odolávat zdánlivé vědeckosti, nepodrobovat se každé hypotéze daného okamžiku, ale přemýšlet skutečně v rámci velké víry církve, která je přítomna v každé době a otevírá nám přístup k pravdě.“¹⁷ Citovaný výrok poukazuje mimo jiné na zásadní a přitom snadno opomíjenou skutečnost, že totiž univerzalita shromážděných má v Božím lidu nejen synchronní, ale též diachronní rozměr.

Třetí a poslední nedorozumění ohledně principu *sensus fidei fidelium* se projevuje tendencí spočívající ve snaze prosazovat v otázkách nauky víry většinový názor.¹⁸ Jde o postoj převzatý z moderních demokracií, které si v oblasti uspořádání života společnosti zvykly na většinové hlasování téměř o čemkoli. Jestliže však nauka víry pochází z Božího zjevení, nemůže být její pravdivost odvozována z univerzálního souhlasu věřících. Pravda víry vychází od Boha směrem k lidem, a nikoli naopak. Jednotliví křesťané i celé skupiny věřících se mohou ve víře mýlit.¹⁹ Autentický *sensus fidelium* působící v mysli křesťanů má šanci stát se silným prorockým svěděstvím okolnímu světu tím, že univerzální souhlas se zjevenou pravdou umožňuje. Pán Ježíš s tím počítá ve své modlitbě za učedníky: „Otče, (...) ať všichni jsou jedno, (...) aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal“ (Jan 17,21). Jestliže je naopak Boží lid ve víře rozdělen, jedná se podle Jamese Penriceho o „smutné a patetické svědectví instituce

¹⁶ Stejný princip se promítá i do prožívání ekumenických vztahů.

¹⁷ BENEDIKT XVI., *Colloquio con i sacerdoti in occasione dell'incontro internazionale alla conclusione dell'anno sacerdotale* (10. 6. 2010) in www.vatican.va (vlastní překlad).

¹⁸ Srov. TD, čl. 34: „Výrazem *sensus fidelium* se nemíní mínění prosté většiny věřících v určité epoše nebo kultuře.“

¹⁹ Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *Donum veritatis: Instrukce o církevním povolání teologa* (24. 5. 1990), čl. 35: „Nesouhlas se dovolává někdy sociologického zdůvodnění, podle něhož mínění velkého počtu křesťanů by bylo přímým a přiměřeným výrazem *nadpřirozeného smyslu víry*. (...) Ne všechny názory, obíhající v Božím lidu, jsou v souladu s vírou, a to tím spíše, že mohou snadno podléhat vlivu veřejného mínění, ovlivňovaného moderními sdělovacími prostředky.“

ukazující pouze své lidské limity a odmítající svou božskou identitu.²⁰ Přesvědčení o božském původu křesťanství a jeho základních institucí včetně magisteria je nezbytným předpokladem pro porozumění všemu, o čem mluví Druhý vatikánský koncil, když označuje církev za „Boží lid“. Nejde přece o sociologickou, ale o biblickou kategorii. Biblický pojem „církev“ (*ekklésia*) označuje „shromáždění těch, které Boží slovo svolává, aby utvořili Boží lid, a kteří se, živeni Kristovým tělem, sami stávají Kristovým Tělem.“²¹ Na hony vzdálená této pravdě je představa církve, jak se k ní přiznal jeden z exponentů výše vzpomínaného hnutí *American Catholic Council*. Jedná se podle něj o čistě lidskou skutečnost.²² Není divu, že za takových politováníhodných okolností budou někteří liberální křesťané pod vlivem ducha doby vyzývat svůj domnělý smysl pro víru v krajním případě i na podporu tak absurdních tvrzení, jako je např. souhlas s manželstvím stejnopohlavních párů.²³

Autentický *sensus fidei* se nezakládá na svědectví většiny, ale na svědectví Ducha svatého. Je dokonce myslitelná i tak mimořádná situace, ve které by se *sensus fidei* projevil skrze odvážné vyznání izolovaných světců, zatímco obecné mínění věřících by konvenovalo směrem k naukám, které nejsou v souladu s apoštolskou Tradicí. Je vznešeným úkolem teologie pomáhat nositelům autority v církvi s rozlišováním těchto skutečností. Porozumění apoštolské Tradici přece – jak známo – vzrůstá pod vedením Ducha svatého mimo jiné i „přemýšlením a studiem věřících“.²⁴

2. *SENSUS FIDEI* JAKO ZÁKLAD TEOLOGICKÉ PRÁCE

Nejnovější dokument Mezinárodní teologické komise nenechává čtenáře na pochybách, že pravý *sensus fidei* je velmi důležitým momentem (*locus*), ke kterému se v různých ohledech vztahuje práce teologů.

²⁰ James PENRICE, „American Catholic Council“.

²¹ KKC, čl. 777.

²² „For me, it is parently human made – and that is wonderful! We humans are ones who decide what we proclaim to be ‚from God‘ after all. So, if we mess it up, we have no one to blame than ourselves.“ Citace pochází ze soukromé korespondence obsažené v citovaném článku Jamese Penriceho.

²³ Srov. Matthew ARCHBOLD, „Pope Clarifies the Oft-Cited Sensus Fidei,“ in www.cardinalnewmansociety.org [zveřejněno 11. 12. 2012, cit. 30. 8. 2013].

²⁴ *Dei verbum*, čl. 8.

Za prvé nelze opomíjet, že víra, kterou odborníci v posvátných vědách „zkoumají a vysvětlují, žije v Božím lidu. Je tudíž zřejmé, že se teologové sami musí účastnit na životě církve, aby ji reálně poznávali.“²⁵ Katolický teolog – který chce dobře plnit své poslání i zachovat hermeneutická pravidla vlastního oboru – nemůže přistupovat k Božímu slovu a ke zkušenosti víry církve nikdy zvenčí – jako uznávaný chirurg k pacientovi na operačním stole, ale sám sebe pokorně vnímá jako součást putujícího Božího lidu, uprostřed kterého spolupracuje s Boží milostí. V evangeliu čteme lapidární větu: „Tehdy jim (Pán) otevřel mysl, aby rozuměli Písmu“ (Lk 24,45). *Sensus fidei* darovaný Bohem církvi je předpokladem každé teologie usilující o *intelligentia fidei*. Proto má jistě smysl rozšířit na teology výzvu, kterou poslední koncil adresoval ve snaze o obnovu jejich života řeholníkům:

Na prvním místě ať mají denně v rukou Písmo svaté, aby četbou a rozjímáním Písma došli „nesmírně cenného poznání Ježíše Krista“ (srov. Flp 3,8). Ať srdcem i ústy konají v duchu církve posvátnou liturgii, zvláště tajemství nejsvětější eucharistie, a svůj duchovní život ať napájí z tohoto vydatného pramene. Takto občerstvení (...) ať bratrsky milují Kristovy údy a synovsky ctí a milují pastýře. Ať stále více žijí a cítí s církví (*sentiant cum Ecclesia*) a úplně se věnují jejímu poslání.²⁶

Také vztahy uvnitř komunity teologů by měly charakterizovat vzájemná láska a duchovní společenství.

Za druhé je třeba připomenout, že teologická věda vyrůstá z naslouchání (*auditus fidei*). Úzkou souvislost smyslu pro víru s prací teologů pěkně podtrhuje jedna výstižná poznámka profesora Pospíšila z knihy *Hermeneutika mystéria*: „*Sensus fidei* je plodem milosti a působení Ducha svatého v srdci věřícího. Tato zkušenost je pak podkladem následných teologických zdůvodnění a dovoluje stále hlubší a stále reflektovanější vědomí církve ohledně jednotlivých pravd víry.“²⁷ Názorným příkladem pozornosti a respektu odborné teologie vůči projevům víry Božího lidu je proces, který vedl relativně nedávno až k formulaci dogmatických definic o neposkvřněném početí a tělesném nanebevzetí Panny Marie. V obou případech se tehdejší papežové Pius IX. i Pius XII. nejprve výslovně dotazovali katolických biskupů po celém světě ohledně víry jejich místních církví. Boží lid – podivuhodně jednotný ve své odpově-

²⁵ TD, čl. 35.

²⁶ *Perfectae caritatis*, čl. 6.

²⁷ Pospíšil, *Hermeneutika mystéria*, s. 102, pozn. 121.

di – předešel díky svému smyslu pro víru mnohé vzdělané teology. Ti potřebovali více času, aby našli klíč k interpretaci uvedených mariánských tajemství v celku učení víry.

Poctivá intelektuální analýza umožňující reflektované přijetí inspirovaných přesvědčení spontánně uchovávaných v srdci a mysli věřících však není druhořadá. Zde se už dotýkáme další úrovně poslání teologů vůči *sensus fidelium*. Mají úkol kriticky přispívat k objasňování a vymezování jeho skutečného obsahu. Jestliže teologie vyslovuje svůj úsudek o výrazech lidové zbožnosti, o nových myšlenkových proudech a hnutích v církvi, činí tak ve jménu věrnosti apoštolské Tradici. Významně tím také napomáhá pastýřům, kteří musí silou své apoštolské autority vynášet rozhodující slovo. V českém prostředí se v poslední době roztočily kritické teologické debaty např. kolem tématu exorcismu, nebo tzv. uzdravování rodových kořenů.²⁸ Rozlišování pravdy víry v církvi se podle mého názoru neobejde bez přístupu proroka Jeremiáše. Bude sice nezbytné něco s rozvahou „ničít a bořit“, ale vždy s cílem, aby se následně mohlo „stavět a sázet“ (srov. Jer 1,10). Jinými slovy: „Kritická hodnocení ze strany teologů musí mít vždy konstruktivní povahu.“²⁹

3. OBRAŤME POZORNOST KE SVĚTČŮM

Po všech těchto úvahách – inspirovaných výroky dokumentu *Teologie dnes*, které chvályhodně vyzdvihují význam smyslu věřících pro víru jako referenční bod katolické teologie – nabízím ještě jeden pohled. Hledáme-li v tradici církve určitý prostor, kde se odkaz na *sensus fidelium* uplatňuje s mimořádnou mírou spolehlivosti, pak by mohlo jít o úctu ke světcům. Vůně opravdovosti jejich křesťanského života i nauky neuniká pozornosti ze strany Božího lidu. Žádná kanonizace se v církvi nekoná, pokud o ni – po náležitém zkoumání ze strany teologů a následném vyjádření nositelů apoštolské autority – nestojí také početný zástup věřících, kterým vynikající příklad kandidáta oltářní úcty napomáhá poznávat a milovat Boha i cestu k Němu. Proto si dovolím tvrdit, že systematicky obracet zájem odborné teologie ke světcům by mělo být jedním z důsledků valorizace významu *sensus fidelium*. Je známo, že se teologie

²⁸ Srov. ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE, *O uzdravování rodových kořenů skrze eucharistii*, Praha: ČBK, 2010.

²⁹ Srov. *TD*, čl. 35.

může chytit do pasti čistě lidské racionality, jakkoliv přitom bude mluvit o Bohu. Pokušení pozitivistického rozumování, které nepočítá s Transcendencí, však neobstojí v konfrontaci s životními postoji svatých. Snad právě proto ukazoval v souvislosti s obnovou teologie směrem k církvi vítězné také papež Benedikt XVI. Pro lepší orientaci v nepřeberné směsi teologických názorů nabízí následující kritérium: V církvi „není žádná většina proti většině (tvořené) ze světců. (...) Na svaté se musíme zaměřit!“³⁰ Lze si jen přát, aby teologie dneška i zítřka neúnavně rozvíjela ve škole svatých učitelů „nevystižitelné Kristovo bohatství“ (Ef 3,8) takovým způsobem, aby si stále podmaňovalo lidská srdce.

Sensus fidei – a Referential Point for Catholic Theology

Key words: Sense of faith; Catholic theology; Hermeneutics, Identity; Entire body of the faithful; God's people; Prophetic witness

Abstract: In the footsteps of the Second Vatican Council's doctrine the last document of the International Theological Commission deals with *sensus fidei* as an important methodological aspect of Catholic theology. The article aims to present the current state of discussion concerning the sense of the faith without entering into specific details. In the first part three wrong views of the category are criticized. It should be apparent that no correct understanding of the sense of faith in the Catholic Church can have the role of religious public opinion in competition with the teaching of the Magisterium. In the second part, attention is turned to the relationship between *sensus fidei* and the work of theologians in positive terms. Respect for the sense of faith must be expressed *inter alia* by humble listening to the members of the people of God followed by critical discernment of the truth. The saints of the Church can offer a solid orientation.

ThLic. Tomáš Klíč
Katedra systematické teologie
CMTF UP
Univerzitní 22
771 11 Olomouc

---

³⁰ BENEDIKT XVI., *Colloquio con i sacerdoti in occasione dell'incontro internazionale alla conclusione dell'anno sacerdotale* (10. 6. 2010) in www.vatican.va (vlastní překlad).